

Okresní a zemské volby. Dne 2. prosince 1928 konány v celé republice volby do okresních a zemských zastupitelstev na základě zákona o správní reformě. Do okresního zastupitelstva zábřežského podalo kandidátky těchto 9 stran:

1. Spojené německé strany
2. Živnostensko-obchodní
3. Čsl. sociálně demokratické
4. Čsl. národně sociální
5. Čsl. národní demokracie
6. Něm. soc. – demok.
7. Čsl. strana lidová
8. Republikánská str. zeměděl.
9. Str. komunistická

Do zemského zastupitelstva moravského podaly kandidátky:

1. Něm. křesťan. sociálové
2. Sdruž. katol. zeměděl. a domk.
3. Národ. demokrat.
4. Něm. živnostenská
5. Čsl. soc. demokrat.
6. Něm. zemědělská
7. Něm. pracovní souruč.
8. Polsko-židovská
9. Republik. zeměděl.
10. Něm. soc. demokr.
11. Komunistická
12. Čsl. lidová
13. Čsl. živnostensko-obchod.
14. Čsl. národně sociální
15. Něm. nár. sociální
16. Spojené str. německé

Různé. Dva největší stromy v obci – topoly u potoka před novostavbou Jana Vašíčka, byly letos na podzim skáceny. Měly stáří asi 70 let a patřily Janu Jányšovi.

Při kopání sklepa při stavbě stodoly Josefa Haislera našlo se několik zkamenělých kostí předvěkých zvířat.

Rok 1929. Obecní záležitosti. Ve schůzi obecního zastupitelstva dne 12. dubna 1929 schválen protokol ze dne 7. února 1929 mezi ředitelstvím státních drah v Olomouci a obcí Rájcem o předání cest a vodotoků za náhradu 12 500 Kč, kterou ředitelství státních drah obci Rájci zaplatí.

Loni zmíněná dlažba silnice dle rozpočtu by stála okrouhle 250 000 Kč. Na to by měla obec Rájec přispěti 20%, tedy asi 50 000 Kč, kromě toho bylo by třeba nákladem obce upravit chodníky, rigoly a kanály silniční. Počítá se, že by tato úprava s 20% příspěvkem na dlažbu stála asi 100 000 Kč, k čemuž se obec zatím z finančních důvodů nemůže zavázat.

Přirážka obecní ke všem daním činí na rok 1929 200%.

Silnice k Leštině je hotova, na jaře 1930 bude kolaudována. Stromky po obou stranách jsou již vysázeny.

Volby. Dne 27. října byly konány volby do obou sněmoven Národního shromáždění. V naší obci měly tento výsledek.

- a) Sněmovna poslanecká:
kand. č. 1: komunistická	11 hlasů
kand. č. 8: národně sociální	25 hlasů
kand. č. 10: sociálně demokrat.	40 hlasů
kand. č. 14: lidová	149 hlasů
kand. č. 15: republikánská	96 hlasů
kand. č. 16 živnostensko-obchodní	12 hlasů
německý hlas (asi omylem)	1 hlas
Součet platných hlasů (posl. sněm.)	334 hlasů
- K volbě se dostavilo 147 mužů a 190 žen, z toho 3 hlasy byly neplatné.

- b) Senát
kand. č. 1: komunistická	9 hlasů
kand. č. 8: národně sociální	25 hlasů
kand. č. 10: sociálně demokr.	32 hlasů
kand. č. 14: lidová	130 hlasů
kand. č. 15: republikánská	86 hlasů
kand. č. 16 živnostensko-obchod.	13 hlasů
německý hlas (rovněž asi omylem)	1 hlas
Součet platných hlasů do senátu	296.

Počasí. Letošní zima, hlavně únorová a březnová, zůstane dlouho v paměti těch, kdož ji prožili. Dostavily se mrazy, jakých u nás vůbec není pamětníka, zejména takových mrazů únorových a březnových. Tak nízké teploty, jako byly letošní, zaznamenávají meteorologické stanice před 157 lety. Už prosinec ohlásil před samými svátky svou silnou vládu. Leden pokračoval a vrcholu dosaženo v únoru. V tomto měsíci byly zde naměřeny mrazy až 35 stupňů celsia, zjev tu u nás naprosto neobvyklý. V jiných krajích naší republiky byly mrazy ještě krutější, v Čes. Budějovicích např. a na Ostravsku až -42,5 stupňů celsia. Nad -20 stupňů celsia nevystoupila teplota po celý únor. I v první polovici března byly ještě mrazy až -20 stupňů celsia. K tomu napadla spousta sněhu. Na dolních rovných polích zde všude bylo 50-60 cm sněhu. A dobře že ho tolik bylo! Jinak by jistě za holomrazů byl býval zničen veškerou ozim. Závěje byly také mimořádné. Pod vyššími mezerami bylo vidět jen koruny ovocných stromů. Kolíky nasazených stromů

byly někde ve sněhu celé. Sníh pak utvrdl tak, že bylo možno po něm chodit. Není tedy divu, že zimě podlehl z valné části zvěř u nás přezimující. Koroptve staly se obětí zimy u nás nejméně z 95%. Nepodlehly tak ani mrazu samému, jako hladu, když se vůbec nemohly prohrabat k nějaké potravě. A zesláblé staly se snadnou kořistí hlavně vran.

I jiná zvěř a ptactvo hynulo houfně. Jednou v noci přiběhla do obce hladová srna hledajíc záchranu. Byla však již tak namrzlá a zesláblá, že se neudržela.

Nejhůře zasáhla zima naše stromy ovocné. Jednak zájící způsobili ohromných škod na mladších kulturách, ale hlavně třesuté mrazy. Dle úsudku a zkoumání zkušených odborníků nejhorší pro stromy a jich život byly mrazy březnové, které ubily ve stromech již probouzející se život.

Ořechy byly zničeny v naší obci všechny, jen několik sazenic – tedy nejmladších – přežilo katastrofu. Třešně zmrzly asi z 50%, švestky také. Méně utrpěly hrušně, nejméně jabloně. Čím jemnější odrůda v poslední době u nás pěstovaná, tím horší následky.

Dále podlehl pohromě všechny stromy jakkoli poškozené, ať staré či mladé. Nejhorší spousty bylo pozorovat na rovině, zejména u potoků a řek, kde zničeny celé aleje silniční i polní. Květné pupeny třešní zničeny docela, nejlépe odolaly poupata švestek a jabloní. Lesní stromy jehličnaté ani listnaté celkem neutrpěly.

V celé republice českoslov. se odhaduje 7,5 milionu stromů zmrzlých a těžce poškozených. Peněžně to znamená asi 750 mil Kč. Uvážíme-li však ztráty na sklizních ovoce v řadě budoucích let, stromy choré a další odumírání stromů namrzlých, nutno oceniti úhrnnou ztrátu přibližnou částkou asi 3 miliard Kč. To, co rostlo a sílilo dlouhá desetiletí, bylo najednou zničeno několika březnovými mrazy.

První obleva v našich krajích se hlásí až 10. března. Všeobecně byly obavy z velkých zátop, poněvadž všude – zejména v horách – byly nebývalé spousty sněhové. Ale ku podivu! Voda v řekách vůbec nevyšla z břehů, poněvadž obleva postupovala zcela pomalu jen působením březnového slunce. Sníh v naší krajině zmizel úplně až po 20. březnu.

Je dále ještě zajímavé, že v únorových sibiřských mrazech přimrzaly celé vlaky ke kolejnicím. Na některých tratích, např. na Hané, což je opravdu zvláštní a což tam nikdo nepamatuje, nemohly vlaky pro ohromné závěje sněhové vůbec projížděti, byly někde sněhové spousty až 5 m vysoké. Stal se i případ u Holešova, že osobní vlak uvázl večer ve sněhu a všichni cestující zůstali v nevytopeném vlaku až do rána, kdy byli odvázeni na saních do města.

V druhé polovici února byly na 14 dní uzavřeny všechny školy v celé republice pro toto abnormálně nepříznivé počasí.

Půda byla u nás promrzlá asi na 1 m. Následek byl ten, že se na jaře pozemky velmi pěkně obdělávaly.

Celé léto bylo neobyčejně suché. V srpnu, září a říjnu až na dvě bouře nezapršelo, proto i stromy mrazovou katastrofou poškozené, pokud přes léto živořily, hynuly v době sucha a na podzim zašly docela. Byly to zejména švestky.

Po práci podzimní ozývaly se známé údery v našich sadech a stromořadích: kácely se odumřelé stromy, práce to nejvyšší smutná.

Je zajímavé, že nová zima, až do vánoc byla velmi mírná. Do 15. prosince vůbec nebylo mrazu, pak do konce prosince mrzlo jen velmi mírně 2-3 stupně celsia při troše sněhu.

4. července přeletěla naší republiku strašlivá vichřice, která vyvracela lesy, pustošila sady, bořila domy i kostelní věže a tovární komíny. V několika hodinách způsobila škod za 200 mil Kč. Zábřežsko bylo největších jejích nárazů uchráněno.

18. srpna se ohlásila velká letní bouře s vichřicí. Daleko horší však se přihnala nad naši obec po dvou dnech v neděli 20. srpna právě v poledne. Byl to děsný příval s částečným krupobitím. Takové zátopy není v obci pamětníka. Nejhuře byly postiženy pozemky „na strání“, kde pobrána místy ornice. Na poli p. Hynka Smékala byla podél celé horní meze průrva až 2 m hluboká. Ornice tu smetena pod vysoký břeh až k potoku.

Cesty polní na všech svazích rájeckých z největší části také zničeny. Byly na nich až 1 m hluboké zmoly. Že voda vnikla místy do stodol, sklepů i studní, netřeba ani zvlášť uváděti. To byl také jediný opravdu vydatný déšť za celé léto a podzim.

Různé. Jan Golda na pozemku pod rybníkem od obce koupeném si postavil rodinný domek (č.120).

Zmíněné loni odvodňování pozemků nepokročilo. Bylo ustaveno společné Vodní družstvo pro Zvoli a Rájec a provedeno vodoprávní řízení. Projekt je již také vypracován.

Na podzim začalo se se stavbou elektr. vedení o napětí 110 000 V z Přerova do Ráječka.

U přejezdu rájeckého se staví rozvodna, odkud se bude transformovaný proud o menším napětí dirigovat do různých koutů sev. moravy a do Slezka. Tato linka je částí vedení Mor. Ostrava – Pardubice.

Koncem roku rozšířila se mezi dětmi spála s celkovým mírným průběhem.

Mezi hovězím dobytkem se v létě a na podzim neobč. rozšířil zánět pochvy, dosud zde nepozorovaný, jenž způsobil chovatelům značné fin. škody.

Od vánoc 1929 má obec pravidelné autobusové spojení se Zábřehem a Dubickem dvakrát denně.

Rok 1930. Obecní záležitosti. 18. února 1930 obecní zastupitelstvo s finanční komisí se rozhodlo o dlažbě silnice. Zavázalo se přispěti obnosem 30 000 Kč a dodat roury na kanalizaci po pravé straně silnice směrem ke Zvoli. S dlažbou se začalo 19. května a dokončena byla 28. června t. r. Vydlážděná část silnice přes bývalý Teodorov měří 420 m. Tato část akce nabyla tím lepšího vzhledu, ale hlavně jsou chráněni obyvatelé při ní nesnesitelného prachu za sucha a stříkání bláta za mokra, způsobeného projíždějícími automobily. V bytech při silnici nebylo možno v poslední době před vydlážděním po celé léto ani okna otevřít. Nejen tedy z důvodů dopravních, ale i zdravotních třeba dlažbu oceniti.

20. května byla kolaudována silnice II. tř. z Rájce do Leštiny. Všichni občané, kdož na té straně mají pozemky, mají k nim nyní lepší spojení.

6. listopadu žádá obecní zastupitelstvo příslušné činitele, aby byl poskytnut nouzový příspěvek 10 Kč denně na 1 pracovní sílu pro usnesenou stavbu obecní silnice přes obec od mostu nahoru až k rybníku. Do konce roku 1930 k vyřízení nedošlo.

Počasí. Protože velká většina obyvatelstva naší obce je závislá na vývoji a průběhu každoročního počasí, zaznamenávám i letošní jeho průběh. Největší chladno, mráz v minulé zimě byl pouze -11 stupňů celsia. Jarní období, květen a červen se vyznačovalo značným suchem. Koncem června přišly však vydatné bouře. Při jedné z nich byla část katastru v pásu Luhy od silnice směrem k Leštině postižena kroupami. Při samé dráze bylo obilí všechno, zimní i jarní, rozbito úplně, zůstalo jen trochu mrvy. Zemáky i řepa zbaveny roztloučením natě také. Museli úplně znovu vyrážeti. Pozemky na druhé straně obce směrem k Ráječku nebyly postiženy.

Pak o žních, ale hlavně na podzim až do zámru, bylo velké mokro. Přesto, že žně započaly u nás již 7. července a zdálo se, že sklizeň letní i podzimní bude rychle pokračovati, vinou nepříznivého počasí se protáhly podzimní práce až do (podzimu) prosince. Ani tehdy nebyly ještě všechny ukončeny a jen mráz je přerušil. Mnoho práce zůstalo ještě na jaro. Půda byla tak rozmoklá, že nebylo možno ani zemáky, ani řepu a vodnici normálně sklízet. Po deskách položených po poli, se musela řepa vynášet v koších k cestě a tam teprve nakládat na vůz. Dobytek nemohl v poslední době před zámrem na pole již ani vstoupit, zapadal po kolena, a bylo velmi obtížno i s prázdným vozem jeti po poli. Vrcholu dosáhly podzimní plískanice koncem října. Všecky řeky se rozvodnily a zátopa trvala od 27. října do 6. listopadu, druhá byla kol 20. listopadu. Sázava byla tak rozvodněna, že se valila i z Krčí přes pole do Nových rybníků a přes silnici dále, jedno jezero. I u splavu přelévala se voda přes hráz. Že luka při Moravě byla v té době úplně zatopena, netřeba ani připomínati.

Statistika. Rok 1930 byl rokem všeobecného sčítání v naší republice.

27. května konáno po celém státě sčítání podniků zemědělských, obchodních a průmyslových. Výsledek v naší obci je tento:

Živností napočteno 23 s 1 – 5 osobami

2 s více než 5 zaměst. osobami

Celkem tedy 25 živností, z toho 6 živností obchodních.

Zemědělské podniky. Počet všech 116, a to:

od 10 a do 50 arů celkové výměry: 12 závodů

od 50 a do 1 ha celkové výměry: 9 závodů

od 1 ha do 2 ha celkové výměry: 26 závodů

od 2 ha do 5 ha celkové výměry: 37 závodů

od 5 ha do 10 ha celkové výměry: 27 závodů

od 10 ha do 20 ha celkové výměry: 4 závody

od 20 ha do 30 ha celkové výměry: 1 závod

Celková plošná výměra celé obce jest 487 ha 51 a, z toho bylo orné půdy 280,11 ha, luk trvalých 92,53 ha, zahrad 10,84 ha, lesů 47,07 ha.

Zdejší hospodáři měli oseto a osázeno: 67,68 ha pšenicí, 81,91 ha žitem, 3,28 ha jar. ječmenem, 23,12 ha ovsem, 46,71 ha zemáky, 17,69 krmnou řepou, 37,04 ha jetelem červeným.

Zvířectva hospodář. Napočteno: 20 koní, 351 dob. hovězího, 73 koz, 199 vepřů, 2 528 slepic, kohoutů a kuřat. 879 husí, houserů a housat. 203 kachen a káčat. 3 krocani a perličky.

Ovocné stromy sčítáno 20. září s tímto výsledkem:

jabloně: 442 odumřelých, 662 zdravých, 169 nasazených

hrušně: 192 odumřelých, 402 zdravých, 28 nasazených

třešně: 277 odumřelých, 227 zdravých, 53 nasazených

višně: 16 odumřelých, 46 zdravých

švestky: 2 890 odumřelých, 1351 zdravých, 474 nasazených

slívy: 22 odumřelých, 27 zdravých, 6 nasazených

meruňky: 6 odumřelých, 1 zdravá,

ořechy: 110 odumřelých, 25 zdravých, 7 nasazených

Odumření tak velkého počtu stromů je následek loňské mrazové katastrofy.

1. prosince 1930 bylo sčítání lidu. V Rájci napočteno: 613 obyvatel, z nich 278 mužů a 335 žen, národnosti české 611, něm. 2, náboženství římsko-katol. 553, českoslov. 50, československého 4, bez vyznání 6. Děti do 6 let zjištěno 53.

Domů obydlených bylo 116, neobydlené 4, bytových stran 133. Při sčítání lidu r. 1921 zjištěno bylo 651 obyv., letos 613, tedy o 38 méně.

I na mnohých jiných místech, hlavně v Čechách a na Moravě, zjištěn v obcích venkovských značný úbytek ve prospěch měst. Jest to zjev zdravý?

Náš stát má nyní 14 723 324 obyvatel (přibyl za 9 let 1 115 850 osob), a to: Čechy 7 103 266 (+432 684), Morava a Slezsko 3 562 957 (+ 227 805), Slovensko 3 329 717 (+ 332 669), Podkarp. rus 725 294 (+120 701).

Různé. 7. března t. r. oslavil celý český svět 80. narozeniny svého presidenta T. G. Masaryka. Všude i v cizině – vzpomínáno vděčně jako velkých a uznaných zásluh o národ. Do nové desítky: „Mnogaja ljeta!“

Zemědělská krize, která trvá již 2 rok, zasahuje i do všech ostatních odvětví národního hospodářství. Jeden obor průmyslový za druhým omezuje výrobu a zavírá i podniky a propouští dělnictvo. Vzmáhá se nezaměstnanost mezi dělnictvem průmyslovým. A není to jen u nás, je to zjev světový. Vývoz klesá, což je přirozeno, když všude si zařizují vlastní výrobu těch tovarů, které dosud dováželi. Jisto je, že v budoucnu hlavním odběratelem výrobků průmyslových bude jen domácí obyvatelstvo.

Rok 1931. Ve schůzi obecního zastupitelstva konané dne 6. dubna 1931, byl jsem ustanoven já, František Žák, narozen dne 27. září 1899 v Leštině, zaměstnáním zedník, obecním kronikářem, místo předešlého p. Frant. Hegra, odborného učitele, který se své funkce kronikáře vzdává. Ač mám pouze čtyřtřídní školu obecnou, vyššího vzdělání nemám, vynasnažím se, abych funkci tuto řádně a spolehlivě na památku dalšímu pokolení vedl, by jasně bylo vidět jak obec naše pokračovala. Doufám, že i s mými záznamy bude další pokolení spokojeno a že ocení tuto těžkou a choulostivou práci kronikářovu.

Počasí. Nový rok začal krásným počasím, které se ale v krátkém čase mění v počasí deštivé s mrazivě. Sněhu je málo, jen slabý povlak někdy pokrývá zemi, takže příroda nemá té možnosti jako jiná léta si odpočinout. Všechny jarní práce se tím také opozdily. Desátého dubna začíná se pomalu připravovat na setí jarního obilí a kdo snad pozoroval letos jarní práce potvrdí, že pravdou je, co zde uvádím. Porovnáme-li vývoj jara z let devadesátých s dobou nynější, shledáme značný rozdíl. Tehdy o sv. Jiří dosahovala výše žita až po pás a bylo zde vidět už první vymetené klasy žitné. Není to povídka, ale pravda, již dnešní pozorovatel nemůže uvěřit, poněvadž letos žito v týž den sotva kryjí povrch půdy. Ječmeny a ovsy teprve řádkují ač je už 1. květen. Právě po posledních deštích vzešly a zůstaly sedět při zemi. Mnohý ze starších pamětníků uvěří a vzpomene si na tento vývin jara, který se dal letos snad každým dobře pozorovat.

Úroda. Celková úroda jak na poli tak i ovoce byla špatná. Obilí bylo v klasech ze dvou třetin bez zrna, což dlužno počítat špatnému deštivému počasí, kdy všechno bylo v květu. Z 1 měrice obseté plochy půdy namlátilo se 1 ½ q obilí, kdežto v loni 5 q.

Různé. Rovněž jako by ta příroda to podporovala i veškerý průmysl vážne a začíná se vzdmáhat nezaměstnanost veškerého dělnictva v celém světě. I v naší obci máme nezaměstnané, kteří dostávají státní podporu. Podpora vyplácí se následovně: okresní úřad zašle na obec dle počtu nezaměstnaných jistý počet poukázek na odběr zboží u zdejších obchodníků a místní komise, u nás obecní rada, která je k tomu určená, rozdělí poukázky těm nezaměstnaným, kteří mají podle zákona na ně nárok. Na jednu osobu připadne 10 Kč měsíční podpory, živitel 20 Kč měsíčně.

Aby se aspoň částečně ještě nezaměstnaným pomohlo, začala se 20. dubna provádět stavba silnice obcí, od mostu před p. Jányšem na horní konec k p. Maňkovi. Na stavbě pracovalo 24 dělníků. Stavba trvala i s veškerou úpravou asi 100 dní a vyplatilo se 90 000 Kč.

Rozpočet byl na 95 000 Kč. Obec na tuto stavbu dostala také státní příspěvek jako na nouzové práce v částce 12 000 Kč a prováděla ji sama pod dozorem okresního silničního výboru. Dovož kamene a štěrků měli místní občané a to 1 q za 150 Kč, který se dovážel z Vitošovských vápencových lomů. Také podotýkám, že František Badal vystavěl stopařskou dílnu zařízenou moderními stroji. Větších staveb nebylo, až na nějaké přestavění obytných budov a stájí. Domek, č. 119, Jana Vašíčka, který postavil v roce 1928 na dolním konci obce za kovářem Ign. Sadilem, prodán a koupil jej J. Sultus pokrývačský mistr ze Zvole za obnos 40 000 Kč.

Odvozy. Branci z naší obce byli u odvodu dne 9. dubna a bylo jich odvedeno 6. Ještě před několika roky byli branci odměňováni z obecní pokladny což už také úplně zaniklo.

Jest tomu tak asi 25 roků, co začínaly jezdit u nás první automobily a dnes jest jich už tolik, že snad v každé obci nějaké bude. Koňské drožky jsou teď ojedinělé a za dalších 20 roků budou snad i vzácností. Republika naše má celkem 116 726 motorových vozidel. I u nás máme již 5 aut a 2 motocykly a to 1 auto nákladní a 4 auta osobní.

Ceny. Každým rokem skoro bývá teď nějaká změna cen, jak potravin, látek, kůže tak i ostatních produktů. Přejdeme myšlenkově do let minulých a porovnejme ceny tehdejší a dnes a shledáme onen rozdíl, který lze pozorovat ve všem. Uvedu jen některé dnešní ceny látek, kůže a potravin. Šaty mužské 200 - 400 Kč, 1 m látky na ně je za 40 až 180 Kč, vysoké boty kožené 180 - 200 Kč, nízké botky šněrovací 65 - 120 Kč, podrážky 15 - 20 Kč, mouka žitná 1 kg 2,24 Kč, pšeničná 2,32 Kč, 4 rohlíky za 1 Kč, chléb 1 kg 2,50 Kč, cukr 1 kg 6,20 Kč, sádlo 1 kg 16,00 Kč, máslo 1 kg 22 Kč, mléko 1 l 150 Kč, maso hovězí 1 kg 10 Kč, vepřové 12 Kč. Mýlkou asi by nebylo, kdyby nám brzká doba přinesla změnu ve všem - potom bychom snad zapomněli na dnešní, pro veškerý pracující lid špatné a těžké časy.

Populace. Dobře je také činiti záznam o narození a úmrtí občanů. Potom snadno můžeme zjistit přírůstek či úbytek obyvatel. Během tohoto roku se narodilo 6 dětí a to 3 rodu mužského a 3 rodu ženského.

Zemřelo ale 9 osob a to 6 rodu ženského a 3 rodu mužského. Dle statistiky sčítání obyvatel můžeme posoudit, že je u nás úbytek obyvatel. Při sčítání lidu v roce 1921 bylo napočteno v naší obci 651 obyv. a v roce 1930 už jen 613, tedy 38 méně. Příčinu toho můžeme snad hledat v nesprávné životě, správě, kouření a požívání alkoholu.

Rok 1932. Počasí. Jako jiná léta mrzlo až praštilo, letos tomu byl pravý opak, mrazy žádné, jen stále prší a ku konci ledna už je řeka Sázava a Morava tak rozvodněná, že luka za mostem k Leštině jsou jedno jezero, jakož i pole na „Trávníku“ a v „Rybníkách“. Ku konci ledna a začátkem února slabě mrzne. Březen se však hlásí pravou zimou, a tu splnilo se letos ono pořekadlo, březen za kamna vlezem, neboť ještě po Velikonočním pondělí padal sníh, který pokryl krajinu 20 cm silnou vrstvou, a ještě týž den taje, neboť slunce se hlásí ku svému právu. Jaro je tady. Počasí celý rok bylo krásné a vůbec podzim byl nádherný, jaký už po mnoho roků nebyl. Všechna úroda s polí a luk dostala se bez pohromy pod střechy a dle statistiky, která se každým rokem dělá, lze konstatovat dobrý výnos obilí proti roku loňskému, až na pšenici, která byla rezivá a z 2/3 bez zrna. Pamětníci dokazují málo takových případů rezivosti. Tak od r. 1870 až do dnes, jest to teprve druhý případ. Statistika průměrného výnosu obilí po hektaru v metrických centech z roku loňského a letošního.

Pšenice letos 8-10 q, loni 14 q
Žito ozim letos 18,5q, loni 14 q
Žito jarní 12,9 q, loni 10,8 q
Ječmen letos 18 q, loni 14 q
Oves letos 18,4 q, loni 14,9 q

Volby obecní. Dne 3. dubna po čtyřletém období byly konány volby do obecního zastupitelstva. Kandidátky podaly 3 strany: Č. 1 Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu a domoviny domkařů a malorolníků v Rájci. Č. 2 Strana domkařsko-dělnická v Rájci. Č. 3 Čsl. strana lidová v Rájci.

Volba konala se ve školní budově za řízení p. Jana Urbana, který byl vyslán okresní správou politickou k volbě jako komisař. Volilo 190 žen a 152 mužů. Výsledek voleb je: Republikánská strana obdržela 96 hl. = 4 mandáty. Strana dom. - děl. obdržela 61 hl. = 3 mandáty. Čsl. strana lidová obdržela 181 hl. = 8 mandátů. Volba starosty a obecní rady byla konána dne 2. května v obecní kanceláři. Starostou zvolen Jan Smékal, rolník č. 31 (lid.), náměstkem Jan Jányš rolník, č. 17 (republ.). radními: Hybner František rolník (lid), Nevtipa Jan domkař (lid.), Haisler Josef domkař (dom.-d.). Ostatní členové zastupitelstva jsou: Loučný František, rolník (rep.), Heger František, učitel (rep.), Havelka František, rolník (rep.), Müller František, rolník (lid), Sadil Ignác, živnostník (lid.), Balderman František, domkař (lid.), Maixner Jan, domkař (lid.), Janíček Josef, rolník (lid.), Žák František, zedník (dom.-děl.), Vašíček Ferdinand, domkař (dom.-děl.). Do finanční komise vysláni z obecního zastupitelstva: Balderman Fr., domkař (lid.), Havelka Frant., rolník (rep.), Žák František, zedník (dom.-děl.) a mimo zastupitelstvo: Štrampach Jan č. 68, Nevtipa Jos. ml., Žák Antonín. Předsedou je Žák Antonín. Při první schůzi ob. zastup. zvoleni další funkcionáři a stanoveny tyto odměny. Starosta 300 Kč a byt ročně, pokladník 300 Kč ročně, tajemník 400 Kč ročně, hospodář 80 Kč ročně, radní 25 Kč ročně. Dále stanoveno cestovné a na delší cesty odměna. Do Zvole 4 Kč, do Zábřeha 6 Kč, do Olomouce 34 Kč do Brna cestovné a 20 Kč odměna, do Prahy cestovné a 30 Kč odměna.

Různé. K odvodu povinných branců šlo dne 20. dubna 13 a odvedli jich 5. Jindřich Novotný, dělník, prodal svůj domek č. 98 spořitelnímu a záloženskému spolku v Rájci za obnos 36 000 Kč. Josef Valouch, sýrařství, prodal přední část domku, který koupil již dříve od Frant. Hikla p. Jedelskému, jenž tam zařídil a otevřel obchod zbožím smíšeným, který je teď třetí v naší obci. Soukromá autobusová linka Dubicko-Rájec-Zábřeh zavedena od vánoc v r. 1929 se ruší a převzaly ji čsl. státní dráhy, které zavedly linku novou a to Loštice-Mohelnice-Rájec-Zábřeh. Tím obec dostala pravidelné každodenní spojení s městem Zábřehem. Zastávka autobusu je u hostince p. Hányše. Rok tento byl dosti bohat na stavební ruch. Po jarní práci začal se stavbou p. Maňka u Jányšových. Starý domek se úplně rozbořil a na témže místě postavil nový obytný dům. Hned také počala Rolnická mlékárna s rozšířením budovy. Místo na přístavbu odkoupila od Jindřicha Novotného. Také p. Ferd. Neubauer provedl adaptaci sálu, který teď vyhovuje dosti poměrům zdejším. Podlaha je na něm parketová. Dále také obec prováděla opravy a to: stropy ve školní budově se vyměnily za nové. Obecní váha se opravila jak zdivo, tak i železná konstrukce, která potřebovala už náteru.

Krize. Nezaměstnanost je čím dále tím větší, všechny závody propouští dělnictvo a neb omezují výrobu tak, že 1 týden se pracuje a 14 dní zase ne. Krize, jak hospodářská tak průmyslová, která dosud nikdy takového vrcholu nedostoupila, zachvátila už celý svět, nevyjímaje ani státy zámořských, kde skoro 50% lidí cizích nacházelo vždy výživu. Příslušníci cizích států jsou odtamtud vypovídáni. Výdělků je málo a každý občan je tak zatížen daněmi, že není možno ani platit, poněvadž za produkty hospodářské a pracovní sílu se skoro nic neplatí. Dnes už připadá na 1 obyv. v naší republice 1 000 Kč daní, kdežto v roce 1929 pouze 274 Kč. Všechn lid je nespokojen, kriminály se plní samými defraudanty a lupiči pokladen, kterých je velká spousta. U nás máme teď 14 nezaměstnaných, kteří stále pobírají státní podporu v obnosu 10 Kč na 1 osobu měsíčně.

Populace. V tomto roku se narodilo 9 dětí a to 3 rodu ženského a 6 rodu mužského. Zemřelo 10 osob a to 8 rodu ženského a 2 rodu mužského. Každým rokem lze teď pozorovat stálý úbytek obyvatel. Jaká toho příčina, těžko říci, snad, jak už jsem v minulém roku uvedl, možno hledat příčinu v podvýživě, kouření a požívání alkoholu. Pouze 13 ½ % umírá stářím, ostatní procenta skosí nemoci nervové, srdeční a tuberkulosa.